

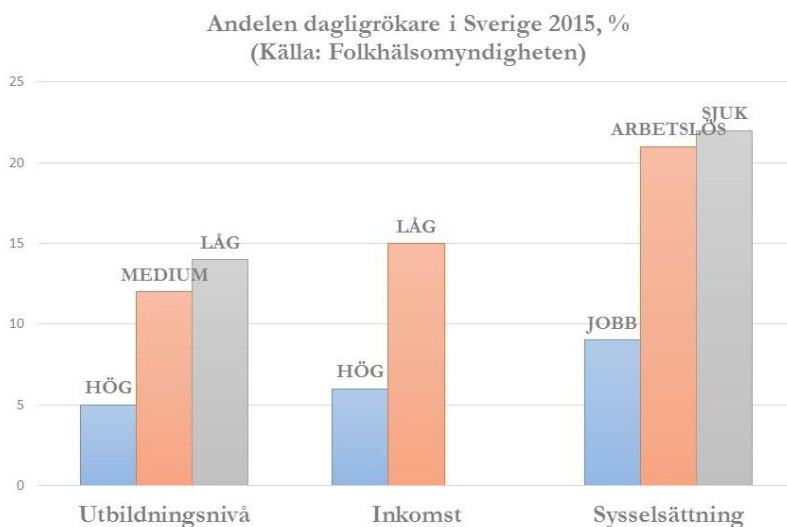

Gabriel Wikström fyllde 30 år förra året. Året innan, 2014, blev han utnämnd till folkhälso-, sjukvårds- och idrottsminister. Den unge Västeråsaren är sosse och hämtades från ungdomsförbundet SSU. I SSU var Gabriel ordförande under 3 år innan posten som trippelminister blev hans. Han har också erfarenhet som kommunalpolitiker hemma i Västerås. Men fränsett lärarvikariat i 20-årsåldern har han inte haft något jobb utanför politiken. Gabriel gick samhällsvetarlinjen på gymnasiet och har studerat statskunskap, nationalekonomi och språk på universitetet.

Gabriel pratar ofta om att hans och regeringens mål är att ”sluta de påverkbara hälsoklyftorna inom en generation”. Med de orden, som ursprungligen är från Världshälsoorganisationen, menas att man vill få bort orättvisa skillnader i hälsa mellan olika grupper i befolkningen. Fattiga och människor som tjänar mindre pengar eller är arbetslösa eller långtidssjukskrivna drabbas mer av sjukdomar och dör tidigare än personer som har det bra ställt.

Har man ingen högskoleutbildning, låg inkomst eller inget jobb så är risken stor att man också röker. I figuren syns att det finns betydligt fler rökare bland personer som är mindre lyckligt lottade när det gäller utbildning, jobb och pengar (röda och grå staplar) än bland personer som har det bra ställt (blå staplar).

Kommissionen för jämlik hälsa (<http://kommissionjamlikhalsa.se/sv/>) ska senast den 31 maj 2017 lämna förslag till regeringen på vilka åtgärder som kan bidra till att hälsoklyftorna i samhället minskar. Enligt kommissionen lever högutbildade sex år längre än lågutbildade.

Den 30 augusti arrangerade Kommissionen för jämlik hälsa ett dialogseminarium om civilsamhällets roll i arbetet för jämlik hälsa. Seminariet hölls i Ersta Sköndal Högskola högt uppe på Stigberget på Söder i Stockholm. VISIR, representerad av förbundsordförande Agneta Alderstig, var en av ett femtiotal inbjudna organisationer.

Det råder nog ingen tvekan om att rökning är en av bostarna bakom ojämlikhet i hälsa (se figuren på föregående sida). Jämfört med icke-rökare har rökare högre risk att drabbas av lungcancer, KOL, hjärtinfarkt, stroke och många andra sjukdomar. Dessutom lever rökare i genomsnitt tio år kortare liv än icke-rökare.

Varför är livsvillkor och levnadsförhållanden så starkt kopplat till ohälsosamma rökvanor? Varför lägger människor sina knappa slantar på dyra cigaretter? Medför låg utbildningsnivå, arbetslöshet och dålig ekonomi en påfrestande livssituation med lågt mentalt välbefinnande och ökad risk för att utveckla dagliga rökvanor och beroende? Är motivationen för att sluta röka lägre bland lågutbildade, arbetslösa och fattiga? Är cigaretter och rökning coola attribut i en annars grå vardagstillvaro? Inverkar rökning från unga år negativt på prestationerna i skolan och fortsatt utbildning? Har rökare svårare att få jobb än icke-rökare?

VISIR jobbar med opinionsbildning och kunskapsspridning för att motverka tobaksbruket med ett särskilt fokus på målgrupper som hyresgäster, invandrare och psykiskt sjuka. På lång sikt jobbar vi för ett tobaksfritt och jämlikare samhälle.